

Västhorja by i Värnamo

Arkeologisk förundersökning av förhistoriska boplatsspår samt historiska tidens gårdslämningar, L2019:4885, L2019:4910 m fl inför exploatering, inom Västhorja 12:3, 12:5, 13:4, Värnamo socken och kommun, Jönköpings län

Västhorja by i Värnamo

Arkeologisk förundersökning av förhistoriska boplatsspår samt historiska tidens gårdslämningar, L2019:4885, L2019:4910 m fl inför exploatering, inom Västhorja 12:3, 12:5, 13:4, Värnamo socken och kommun, Jönköpings län

Jönköpings läns museums dnr: 2020-158
Länsstyrelsens dnr: 431-4045-2020

Rapport, foto och ritningar: Ann-Marie Nordman
Rapportgranskning: Mikael Nordström
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Distribution: Digital pdf

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY. Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>.

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor, Geografiska Grunddata samt Geodata (FUK) är återgivna enligt tillstånd: Fastighetskartan © Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833, nr MS2012/03742 samt dnr i2012/1091. Terrängkartan, samt GSD–Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

ISSN: 1103-4076

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2021

Innehåll

Sammanfattning och åtgärdsförslag.....	5
Inledning.....	7
Målsättning och metod.....	7
Topografi	8
Fornlämningsmiljö.....	8
Tidigare undersökningar.....	9
Den arkeologiska utredningen.....	9
Resultat från förundersökningen.....	10
Västra delområdet.....	10
Gården Västhorja Lillegård.....	10
Förhistoriska lämningar.....	13
Östra delområdet.....	13
Förhistoriska lämningar.....	13
Historiska tidens lämningar.....	14
Nya gång- och cykelvägen.....	15
Fynd	16
Slagg	16
Fynd från historisk tid - keramik, glas, järn.....	16
Dateringar.....	16
Administrativa uppgifter.....	18
Referenser.....	19
Arkiv.....	19
Kartmaterial.....	19
Referenser på webben.....	19
Otryckta källor.....	19
Tryckta källor och litteratur.....	19

Bilagor

Bilaga 1.	Översiktkartor
Bilaga 2.	Anläggningslista
Bilaga 3.	Fyndlista
Bilaga 4.	Vedartsanalys
Bilaga 5.	¹⁴ C dateringar

Sammanfattning och åtgärdsförslag

Jönköpings läns museum har genomfört en arkeologisk förundersökning i Värnamo, inför planerad skoletablering inom Västhorja by. Den totala undersökningsytan var 33 600 m² stor.

Undersökningarna berörde nio fornlämningar som påträffades vid den arkeologiska utredningen året innan. Dessa bestod av husgrunder, boplatssområde, blästbrukslämningar, stolphål och härdar. Vid förundersökningen påträffades ytterligare stolphål och härdar samt husgrunder och kulturlager från historisk tid, bland annat rester av Västhorja Lillegård och ett krukmakeri.

De förhistoriska spåren utgjordes av några härdar av typisk järnålderstyp. En av dessa daterades till vendel/vikingatid. En annan härd med blästslagg i fyllningen, tolkades som rest av en blästugn och daterades till folkvandringstid. Ytterligare förekomster av blästslagg påträffades inom det västra undersökningsområdet. Något osäkra stolphål kan tyda på fast bosättning på platsen. Ett av stolphålen daterades till 300-talet efter Kristus, ett annat till 600–700-talet. Platsen har med andra ord brukats, eller aktiviteter har förekommit här, under tre olika tidsperioder: från 300–500-tal, 700–900-tal, samt från och med medeltiden till idag. Nuvarande Västhorja by etablerades senast i slutet av 1200-talet.

Förundersökningen visar att platsen har nästan 1800-årig kontinuitet med olika aktiviteter. Från förhistorisk järnframställning och bosättning fram till historiska tidens bymiljö i Västhorja by med sin nära 800-åriga historia. Omfattande luckor i det kamerala materialet (t ex kyrkböcker) gör dock att byns historia är svår att följa.

Länsmuseet anser att fortsatta arkeologiska insatser med riktade analysmetoder bör göras för att klargöra:

1. blästbrukets karaktär genom tekniska analyser av slagger. Analysen kan ge svar på vilken slags malmråvara har använts, om olika kvaliteter järn har producerats, om primärsmide har förekommit på platsen. Inga motsvarande slagganalyser har tidigare gjorts i Värnamotrakten varför en sådan analys vore ett mycket värdefullt komplement till länets blästbrukshistorik. Som underlag används i första hand slagger insamlade under förundersökningen.
2. Lillegårdens historia och verksamhet genom fortsatta undersökningar av de tjocka kulturlagren och spåren av krukmakeri inom det västra delområdet.

Inledning

Under två veckor i september 2020 genomförde Jönköpings läns museum en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Västhorja 12:3, 12:5, 13:4 i nordvästra delen av Värnamo samhälle. Anledningen till förundersökningen var kommunens plan att anlägga en ny skola på tomten. Förundersökningen hade föregåtts av en arkeologisk utredning (Haglund 2019). Vid den år 2019 genomförda utredningen hade man påträffat spår efter Västhorja by (husgrunder, färdväg, brunn mm) samt förhistoriska spår i form av smideslämning, härdar och stolphål (se faktaruta till höger). Västhorja by med anor från högmedeltiden ligger i direkt anslutning till planområdet.

Förundersökningsområdet var 33 600 m² stort och omfattade en sammanhängande yta mellan Gröndalsleden i nordväst, Sveavägen i nordost och gång- och cykelvägen mellan Rusthållarevägen och gångbron över Gröndalsleden i söder. Dessutom ingick en ny gång- och cykelvägssträckning mot Alandsrydsvägen i söder.

Beställare var Värnamo kommun, Upphandlingsförvaltningen. Fält- och rapportansvarig var Ann-Marie Nordman, antikvarie vid Jönköpings läns museum.

Målsättning och metod

Förundersökningens målsättning var att fastställa fornlämningsarnas karaktär, datering, utbredning och komplexitet inför en eventuell undersökning.

Den centrala delen av Västhorja by finns fortfarande kvar och är bebodd. Planområdet berör de yttre delarna av byn, vars gårdstomter har ursprungligen varit större. Ekonomibyggnader har rivits då jordbruk har lagts ner i de flesta gårdarna. Ett av målsättningarna var att avgränsa den ursprungliga bytomten.

Förundersökningen inleddes med sökschaktsgrävning där vi utgick från de tidigare påträffade lämningarna och utvidgade den avbanade ytan. Påträffade lämningar rensades fram och mättes in med nätverks-RTK. De flesta påträffade anläggningarna, eller möjliga anläggningar, grävdes ut till 50–100%, ett urval fotograferades och beskrevs på anläggningsblanketter. Profiler ritades och anläggningarna provtogs för datering. Vedartsanalysen gjordes av Vedlab AB. ¹⁴C-dateringarna genomfördes hos Ångströmlaboratoriet i Uppsala. Resultaten anges med 2 sigma (95,4% säkerhet).

Den ställvis täta vegetationen med stora trädskronor medförde vissa svårigheter vid inmätning med nätverks-RTK. Till exempel längs GC-sträckan mot Alandsrydsvägen fick måttband användas för kompletterande inmätning.

Registrerade fornlämningar inom undersökningsområdet

L1972:7201 Fornlämningsliknande lämning
 L1972:7595 Fornlämningsliknande lämning
 L1972:7673 Fornlämningsliknande lämning
 L1972:7674 Fornlämningsliknande lämning
 L2019:4885 Bytomt/gårdstomt
 L2019:4910 Bytomt/gårdstomt
 L2019:4913 Husgrund, historisk tid
 L2019:4914 Husgrund, historisk tid
 L2019:4917 Boplatssområde
 L2019:4955 Övrig kulturhistorisk lämning
 L2019:4957 Smideslämning
 L2019:4963 Husgrund, historisk tid
 L2019:4965 Övrigt

Figur 2. 1953 års ekonomiska karta med undersökningsområdet inritat. Skala 1:6000.

Topografi

Planområdet omgärdas på två sidor av Gröndalsleden respektive Sveavägen och på den tredje sidan finns Västhorja by. Området består av ett vackert, kuperat, halvöppet landskap med öppna betesmarker och skogsdungar med ädellövskog. På många ställen sticker berg i dagen fram. Genom planområdets västra del, närmast Västhorja by, sträcker sig en våtmark i en svacka i sydväst-nordostlig riktning.

Jordarten karaktäriseras av blockig, stenig morän och berggrunden består av röd granit och kvartssyeniter som kännetecknas av sin porösa och lättspjälkade struktur (SGU 1989 a och b).

Fornlämningsmiljö

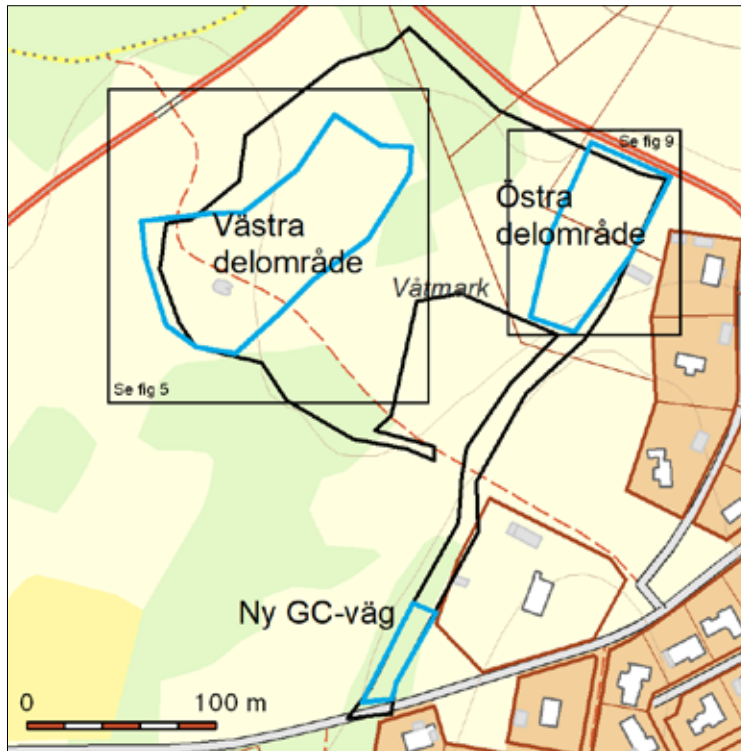
Fornlämningsbeståndet i Värnamo socken är mycket varierat. Alla förhistoriska perioder finns representerade. Närmast planområdet finns rikligt med olika typer av gravar och gravfält, boplatser, skålgropsförekomster, lösfynd av sten- och flintyxor samt fossil åker.

Inom planområdet fanns sedan tidigare fyra fornlämnningar registrerade. Dessa bestod av fyra runda stensättningsliknande lämningar (L1972:7201, 7595, 7673, 7674). Vid den arkeologiska utredningen kunde tre av dessa identifieras (L1972:7595, 7673). Två visade sig vara sentida jord/stenhögar. L1972:7674 var en husgrund från historisk tid och L1972:7201 kunde inte lokaliseras. Området är sankt och på sina ställen har man troligtvis lagt på jordmassor i fuktiga områden. Till exempel en brunn på Norrgården hade fyllts igen under sen tid. Möjligen har L1972:7201 också blivit övertäckt i något skede.

Vid norra gränsen av undersökningsområdet, under Sveavägen, finns platsen för L1972:7655, ett utgrävt och borttaget boplatssområde från bronsåldern (Hylén 2016).

Ca 60 meter norr om undersökningsområdets norra gräns, på andra sidan Sveavägen, finns två högar och en stensättning (L1972:7516, L1972:7310 och L1972:7517) och ungefär 100 meter norr om dessa finns även gravfältet 1972:6761, med 11 runda och övertorvade stensättningar.

Söder om undersökningsområdet finns tre gravfält. Närmast är L1972:7376, ca 100 meter sydväst om området. Gravfältet består av 7 högar och 7 övertorvade stensättningar. Nästa gravfält, L1972:7207, ligger en bit sydost om detta. Det består av 14 högar och två runda, övertorvade stensättningar. I samma område har även en riklig förekomst av järnslag och troliga ugnsväggar i en åker registrerats (L1972:7206, Gustafsson 2017). Femtio meter söder härom finns L1972:6845, ett gravfält som ursprungligen bestod av åtta högar men nu med endast fyra högar kvar. Sydöst om undersökningsområdet finns en gravhög, L1972:7151, inom trädgården till Västhorja Södergård.

Figur 3. Undersökningsområdet med de tre delområden markerade. Skala 1:4 000.

Tidigare undersökningar

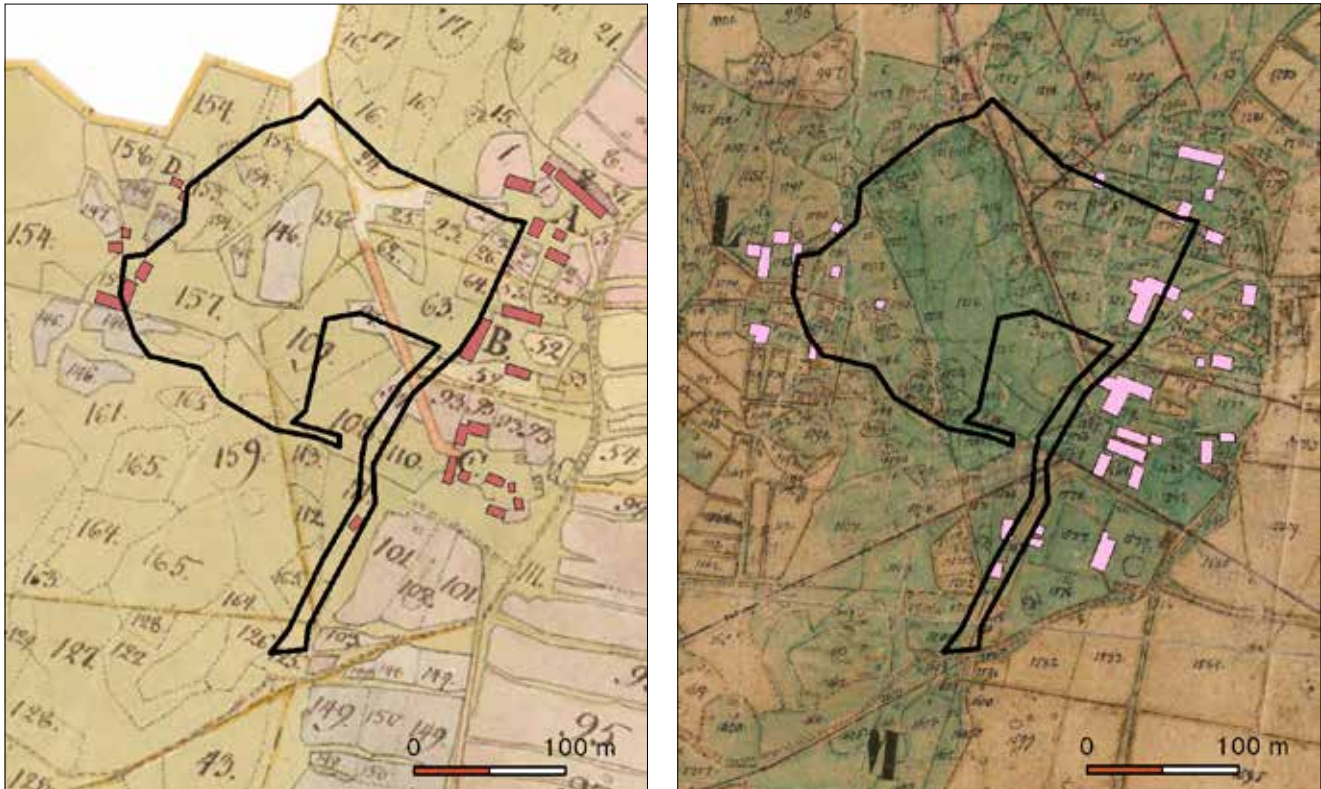
Ett stort antal mindre och större arkeologiska undersökningar har gjorts i Värnamoområdet ända sedan 1800-talet (Nordström 2015).

Inför anläggandet av Sveavägen i början av 2000-talet undersöktes boplatsspår i form av ett antal härdar daterade till såväl brons- som järnålder (L1972:7655, Hylén 2016). Fornlämningen gränsar till planområdet men har en naturlig avgränsning i form av berg i dagen.

Längre väster- och söderut har omfattande utredningar och undersökningar gjorts inför utbyggnaden av nya villaområden i Trälleborg, Gröndal och Alandsryd. Här har boplatsspår från framför allt järnålder samt fossil åkermark undersökts (se vidare sammanställning i Haglund 2019 och där redovisad litteratur).

Den arkeologiska utredningen

Året innan, 2019, genomförde länsmuseum en arkeologisk utredning av planområdet (Haglund 2019). Vid utredningen påträffades dels spår efter Västhorja by, dels förmodade förhistoriska lämningar i form av stolphål och härdar. Inom det västra delområdet framkom härdar, möjliga stolphål samt husgrunder och kulturlager vid platsen för Västhorja Lillegård. Vid en liten stensamling framkom några benfragment varav ett kunde vara från människa (A490 i utredningen). Inom det östra delområdet påträffades likaså förhistoriska stolphål och härdar tillsammans med husgrunder från historisk tid.

Figur 4a och b. Undersökningsområdet projicerat på 1808 (t.v.) respektive 1862 (t.h.) års karta över Västhorja by. Byggnader i respektive karta har färglagts.

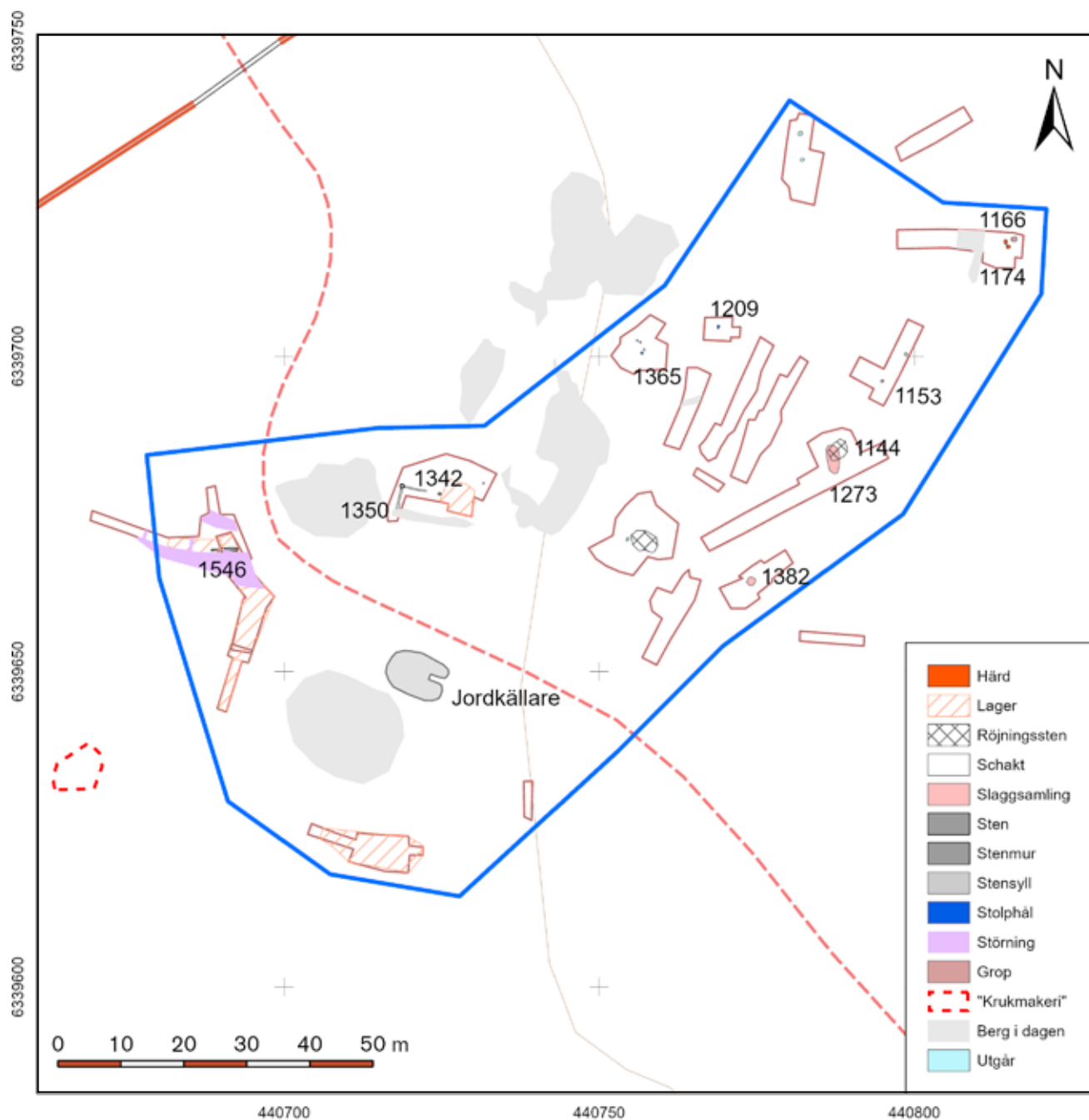
Resultat från förundersökningen

Sammanlagt öppnades 35 sökschakt. Matjorden inom alla delområden var 0,3-0,5 meter tjock. Få anläggningar var synliga innan avbaning. Den ställvis rikliga förekomsten av stora stenblock och berg i dagen påverkade placeringen och utformningen av schakten. I delar av området var även den täta växtligheten ett problem då kommunen önskade bevara så mycket av trädbeståndet som möjligt. Utgångspunkten var anläggningar som vid utredningen hade tolkats som mest sannolikt förhistoriska samt lämningar från historisk tid (husgrunder). Förundersökningen koncentrerades inom tre delområden enligt figur 3. Mitt emellan dessa finns en våtmark som tydligt avgränsar yterna.

Västra delområdet

Gården Västhorja Lillegård

Området är belägen på en höjd som domineras av berg i dagen. På den sydligaste och högst belägna punkten finns rester av Västhorja Lillegård. Gårdsområdet sträcker sig utanför planområdet och ca 20 meter längre söderut finns en av tre synliga spår efter Lillegården, en husgrund (L1972:7687) och intill denna finns skylt med texten "Krukmakeri". Intill GC-vägen finns ruinen av gårdens jordkällare och norr om GC-vägen finns en fragmentarisk stensyll till en mindre byggnad.

Västhorja Lillegård ska under första halvan/mitten av 1800-talet tillhört Eric Joachim Scheele som hade fabrik för lergodstillverkning här (privat släktkrönika, www.signaturer.se). Västhorja Lillegård finns belagd på en storskifteskarta från 1797. Äldre uppgifter saknas dels på grund av avsaknaden av detaljerade kartor och dels på grund av att socknens kyrkböcker förstördes i en brand på prästgården 1869. Till råga på allt hade Östbo häradsrätts arkiv (vilket Värnamo hörde till) brunnit upp 1834. Därmed har vi varken bo-uppteckningar eller kyrkböcker för Värnamo från tiden före 1834 (blogg.slaktingar.se).

Figur 5. Det västra delområdet där Västhorja Lillegård har legat. Schakt och anläggningar som omnämns i texten har markerats. Ett urval av friliggande stenblock och berg i dagen har mätts in.

Figur 6. Härdarna A1174 och A1166 i bakgrunden. Gropen med stenar A1400 i framgrunden.

Två schakt öppnades sydväst om befintlig GC-väg på platsen för Lillegård. Direkt under grässvålen framkom kulturlager med typiska fynd för gårdstomt: keramik, glas, järnföremål mm. Området visade sig vara delvis söndergrävt i och med sentida ledningsschakt. Ett av dessa schakt tömdes delvis och i schaktväggen framträdde en grundmur/stensyll (A1546) och framför den förekom stora mängder ugsinredningar från keramiktillverkning. Muren överensstämmer ganska väl med en liten byggnad (ungefär 7 × 5 meter stor) som syns på 1862 års karta. Ugsinredningarna bestod av räfflade plattor och lerkorvar, vilka har använts vid stapling av föremål i brännugnen. Det gick inte att avgöra huruvida någon ugn funnits i byggnaden på grund av begränsad schaktyta. De sentida störningarna gjorde det omöjligt att tolka ytan på ett tillfredställande sätt, trots att vi öppnade ett långschakt västerut, utanför planområdet. Större ytor måste avbanas. Klart är dock att här finns spår av Lillegård kvar under mark i form av konstruktioner och som mest 0,5 meter tjocka kulturlager.

Ytterligare tre schakt öppnades inom Lillegården och i två av dessa framkom kulturlager med fynd av fönsterglas, keramik och järnföremål. Strax norr om GC-vägen finns rester av enkel sten- grund (A1342 och A1350), minst 5 × 4 meter stor. Grunden ligger delvis direkt på fast berg och kulturlagren är mycket tunna.

Figur 7. Möjligt stolphål A1365 i profil. Foto från öst.

Förhistoriska lämningar

Öster om Lillegård i en östsluttning ner mot våtmarken framkom ett antal härdar och några möjliga stolphål. Matjorden här var som mest 0,5 meter tjockt och inga anläggningar var synliga före schaktning. Flera av härdarna innehöll blästslag – både mindre fragment av stearinformade slaggstycken (se figur 12) och något större kompaktare slaggstycken. Även små mängder bränd lera från ugnsvägg framkom. I sluttningens nedre del framkom en större slagghög i matjorden, A1273 som innehöll knyttnävsstora slaggstycken samt fragment av ugnsvägg. Högen överlagrades delvis av ett röjningsröse A1144. Trots en ansenlig mängd slag och väggstycken kunde inget ugnsläge identifieras.

I delområdets nordöstligaste del fanns två mindre härdar intill varandra (A1166 och A1174). I A1174 fanns nästan bara små bitar stearinslag. I A1166 fanns inte så mycket stearinslag men mer skrovliga slaggbitar och flera bitar av hårt bränd lera, möjligen ugnsvägg. I A1174 fanns även en sektion bränd sand och mjåla – vilket inte har observerats vid de andra slaggförekomsterna. Å andra sidan har inga ugnsvägg in situ identifierats. Hur den eventuella ugnen/ugnarna har sett ut är fortfarande oklart. Härden A1174 har daterats till perioden 435–635 e.Kr (Ua-68383).

Inom delområdet fanns även två – inte helt säkra – stolphål (A1209, A1365). De var inte mer än 0,1–0,2 meter djupa. A1365 har daterats till perioden 775–990 e.Kr (Ua-68382). Intill A1365 hade vid utredning påträffats en samling stenar (A490 arkeologisk utredning) som låg intill – och delvis på – berg i dagen. Vid utredningen hade enstaka benfragment hittats bland stenarna. En av fragmenten kunde möjligen vara från människa. Vid fortsatt undersökning hittades inga fler fynd, inte heller fanns det några andra konstruktionsdetaljer, som till exempel nedgrävning, som kunde knytas till A490.

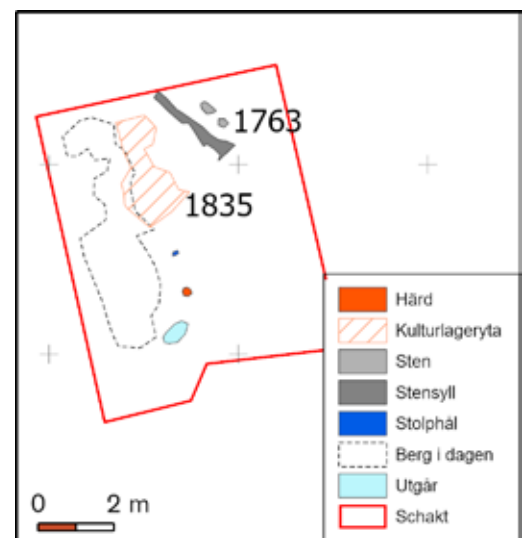
Utöver ovannämnda anläggningar framkom ett antal så kallade mörkfärgningar som inte har kunnat tolkas och betraktas därmed som osäkra anläggningar. Fyllningen i flertalet påminde om matjord och eftersom området är stenrikt kan säkert flertalet vara spår av stenar som plogen rivit upp.

Östra delområdet

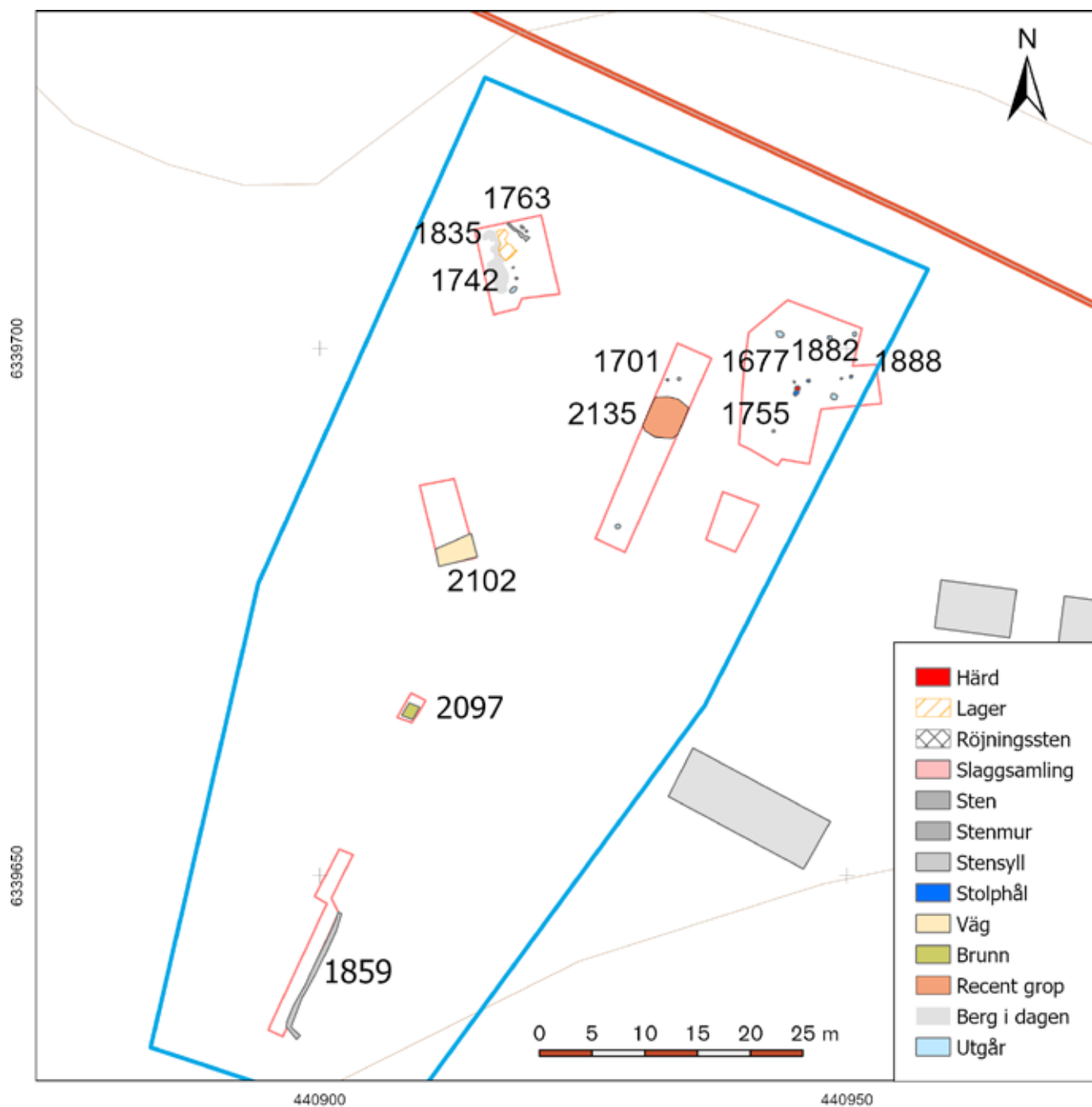
Området där anläggningar påträffades gränsar till eller ligger inom Västhorja bys gårdstomter. Bland anläggningarna fanns både husgrunder, en vägbank, en brunn samt förhistoriska spår i form av stolphål och härdar.

Förhistoriska lämningar

Två säkra härdar dokumenterades, varav den ena (A1677) har daterats till 705–945 e.Kr. (Ua-68384). Denna överlagrade grävningens största stenskodda stolphål (A1755) som var 0,6 meter i diameter

Figur 8. Schakt 1659 i det östra delområdet. Stensyll A1763 och golv/ brandlager. A1835

Figur 9. Östra delområdet, översikt. De viktigaste anläggningarna markerade. Skala 1:600.

och 0,45 meter djup. Stolphålet har daterats till 255–420 e.Kr. (Ua68385). Därmed har vi ett stolphål från romersk järnålder och en härd från vendel/vikingatid.

Historiska tidens lämningar

Som väntat påträffades husgrunder även i detta område. En kraftig stensyll i ytans södra del kan troligen sättas i samband med den stora ladugården tillhörande Västhorja Mellangård, som stått på platsen från mitten av 1800-talet till åtminstone 1950-talet. Bygg-

Figur 10. Stolphålet A1755 och härden A1677. i det östra området

naden syns på 1953 års ekonomiska karta (fig 2). Längre norrut, nära Sveavägen, finns fragmentariska rester av en stensyll A1763 till en mindre byggnad som har varit cirka 4 × 3,5 meter stort. Anslutande kulturlager innehöll en hel del bränd lera. Huset har stått direkt på fast berg. Av den kläna syllen och husets storlek att döma torde det röra sig om en enkel ekonomibyggnad eller verkstad.

Nya gång- och cykelvägen

Längs den planerade GC-vägen öppnades sju sökschakt. Sträckningen följer en äldre väg som är fortfarande svagt synlig på 1953 års karta. Området var delvis svårtillgängligt på grund av växtlighet vilket försvårade både schaktning och inmätning med satellitbaserad nätverks-RTK.

Här fanns två kraftiga husgrunder. Syllarna bestod av 0,2–0,7 meter stora stenar. Byggnaderna är 6,5 respektive 9 meter långa i nord-syd riktning. Bredden gick inte att mäta eftersom grunderna fortsatte utanför schakten och planområdet. Den längre (nordligaste) av dem har varit en smedja tillhörande Södergården enligt Södergårdens nuvarande ägare. Den har varit i bruk fram till 1900-talet. Smedjan är synlig både på 1862 års karta och på 1953 års karta. Inga byggnader syns i området på 1808 års karta. Intill grunderna observerades porslin, fönsterglas, glasflaskor, tegelkross och järnföremål. Området verkar ha bebyggts någon gång i mitten av 1800-talet.

I det allra sydligaste schaktet påträffades en ensam härd A2096, 0,9 × 0,6 meter stor och 0,2 meter djup. I härden påträffades ett mycket kompakt slaggstycke som av utseendet att bedöma kan vara från historisk (recent) tid. Inga andra anläggningar påträffades varför området bedöms vara av mindre arkeologiskt intresse.

Figur 11. Slagger från slagghögen A1273. Skala ca 1:3.

Figur 12. Så kallade stearinslagger från härden (eventuellt botten av en blästugn) A1174. Skala ca 1:1,5.

Figur 13. Räfflade plattor från Lillegården. Skala ca 1:2.

Figur 14. Lerkorvar från Lillegården. Skala ca 1:2.

Fynd

Fyndmaterialet består dels av slaggar från härdar och slagghögen inom det västra delområdet, och dels av föremål från historisk tid från alla delområden. Endast ett representativt urval föremål har tagits tillvara. Fyndlistan omfattar 11 nummer.

Slagg

Slaggerna varierade från små stearinformade slaggstycken (se fig 12) till knytnävsstora skrovliga slaggstycken. Till exempel i A1174 förekom nästan enbart stearinslagger samt enstaka små bitar ugnsvägg i form av bränd lera. I den större slagghögen A1273 fanns både större slaggstycken och även större bitar av ugnsvägg. Tyvärr fanns inga resurser för slagganalyser varför vi inte kan säga så mycket om ugnstyper eller framställningsmetoder. A1174 har ¹⁴C-daterats till 435–635 e.Kr (Ua-68383) vilket tyder på att järnframställning har pågått på platsen under senare delen av folkvandringstid eller början av vendeltid.

Fynd från historisk tid - keramik, glas, järn

Det keramiska materialet omfattar material från historisk tid – ugnsinredningar, kärl och kakel. Ugnsinredningarna framkom vid Lillegården inom en begränsad yta och bestod av räfflade plattor och lerkorvar. Dessa har använts vid bränning för att förhindra föremålen från att brännas fast i varandra. Här framkom även några skärivor från kakelplattor. Enligt uppgifter från 1833 hos Kommerskollegium hade Erik Joachim Scheele en keramikfabrik på Lillegården där han tillverkade kakelugnar och stenkärl (www.signaturer.se).

Inom resterande del av Lillegårdens tomt påträffades fönsterglas, tegelkross och keramikskärivor.

I schakten inom det östra området och längs nya GC-vägen framkom järnskrot, glasflaskor, tegel och enstaka keramikskärivor i matjorden - vilket är helt naturligt med tanke på närheten till själva byn. Keramiken har daterats till perioden mitten/slutet av 1700-talet till 1900-tal.

Dateringar

Medel till fem ¹⁴C-dateringar hade avsatts i projektet. Kol från fem anläggningar skickades för datering. Tyvärr var provet från slagghögen A1243 av för dålig kvalitet, varför datering blev omöjlig. Övriga daterade anläggningar var två stolphål och två härdar. Inom det västra delområdet daterades stolphålet A1365 till perioden 775–990 e.Kr. (Ua-68382) och härden A1174 till 435–635 e.Kr. (Ua-68383). Inom det östra delområdet daterades härden A1677 till 705–945 e.Kr. (Ua-68384) och stolphålet under härden fick datering till 255–420 e. Kr. (Ua-68385). Alla dateringar anges med 2 sigma (95,4 % säkerhet)

Prov nr	Anl nr/typ	Lab-nr	¹⁴ C ålder BP	2σ 95.4% sannolikhet
1377	1365 Stolphål	Ua-68382	1154±30	775–990 eKr
1399	1174 Blästugn?	Ua-68383	1523±30	436–635 eKr
1879	1677 Härd	Ua-68384	1197±30	705–945 eKr
1880	1755 Stolphål	Ua-68385	1697±31	255–420 eKr

Tabell. Resultat av kol-14-dateringar, genomförda av Ångströmlaboratoriet (bilaga 5). Resultaten har avrundats till närmaste 5-tal.

Dateringarna visar att platsen har nästan 1800-årig historia från 300-400-talet fram till idag.

Länsstyrelsens dnr:	431-4045-2020
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2020-06-24
Jönköpings läns museums dnr:	2020-158
Beställare:	Värnamo kommun
Rapportansvarig:	Ann-Marie Nordman
Rapportgranskning:	Mikael Nordström
Fältansvarig:	Ann-Marie Nordman
Fältpersonal:	Annie Rosén
Fältarbetstid:	2020-09-21–2020-10-02
Län:	Jönköpings län
Kommun:	Värnamo kommun
Socken:	Värnamo socken
Fastighetsbeteckning:	Västhorja 12:5 m fl
Belägenhet:	Ekonomiska kartan 63E 3eN
Koordinater:	6339675N, 440810E
Koordinatsystem:	Sweref 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Undersökningsyta:	33 600 m ²
Fornlämningsnummer:	L1972:7201, L1972:7595, L1972:7673, L1972:7674, L2019:4885, L2019:4910, L2019:4913, L2019:4914, L2019:4917, L2019:4955, L2019:4957, L2019:4963, L2019:4965
Fornlämningstyp:	Bytomt, husgrund, boplatssom- råde, blästbrukslämning
Tidsperiod:	järnålder, historisk tid
Fynd nr:	1-11
Tidigare undersökningar:	AU Jlm dnr 2019-172

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Arkiv

Riksantikvarieämbetet, Stockholm (RAÄ)

Kulturmiljöregistret, Fornsök: <https://app.raa.se/open/fornsok/searchlamning>

Kartmaterial

Lantmäteriet. ArkivSök (<https://etjanster.lantmateriet.se>):

Rikets allmänna kartverks arkiv

Värnamo J133-5d8i55. Ekonomisk karta. Kartläggning slutförd 1953

Lantmäteristyrelsens arkiv

Värnamo socken, Västhorja nr 1–5. Akt nr: E131-41:1, Storskifte på skogsmark. Frans Girolla 1797.

Värnamo socken, Västhorja nr 1–5. Akt nr: E131-41:2, Storskifte på inägor. Magnus Justus Ek 1808.

Lantmåterimyndigheternas arkiv

Värnamo socken, Västhorja Akt nr: 06-väj-99. 1862

Sveriges geologiska undersökningar (SGU)

SGU 1989a. Berggrunden i Jönköpings län. Sveriges geologiska undersökningSer Ah nr 11, specialkarta.

SGU 1989b. Karta över känslighet för infiltration av föroreningar i Jönköpingslän. Sveriges geologiska undersökningar Serie Ah nr 11, specialkarta.

Referenser på webben

<http://blogg.slaktingar.se/slaktforska-i-tanno-varnamo-och-voxtorps-socknar/> (utskrift 2021-01-28)

www.signaturer.se *Porslän & Keramik - Stämplat & Signaturer* (2021-01-26)

Otryckta källor

Scheele-släktens släktkrönika. I privat ägo

Tryckta källor och litteratur

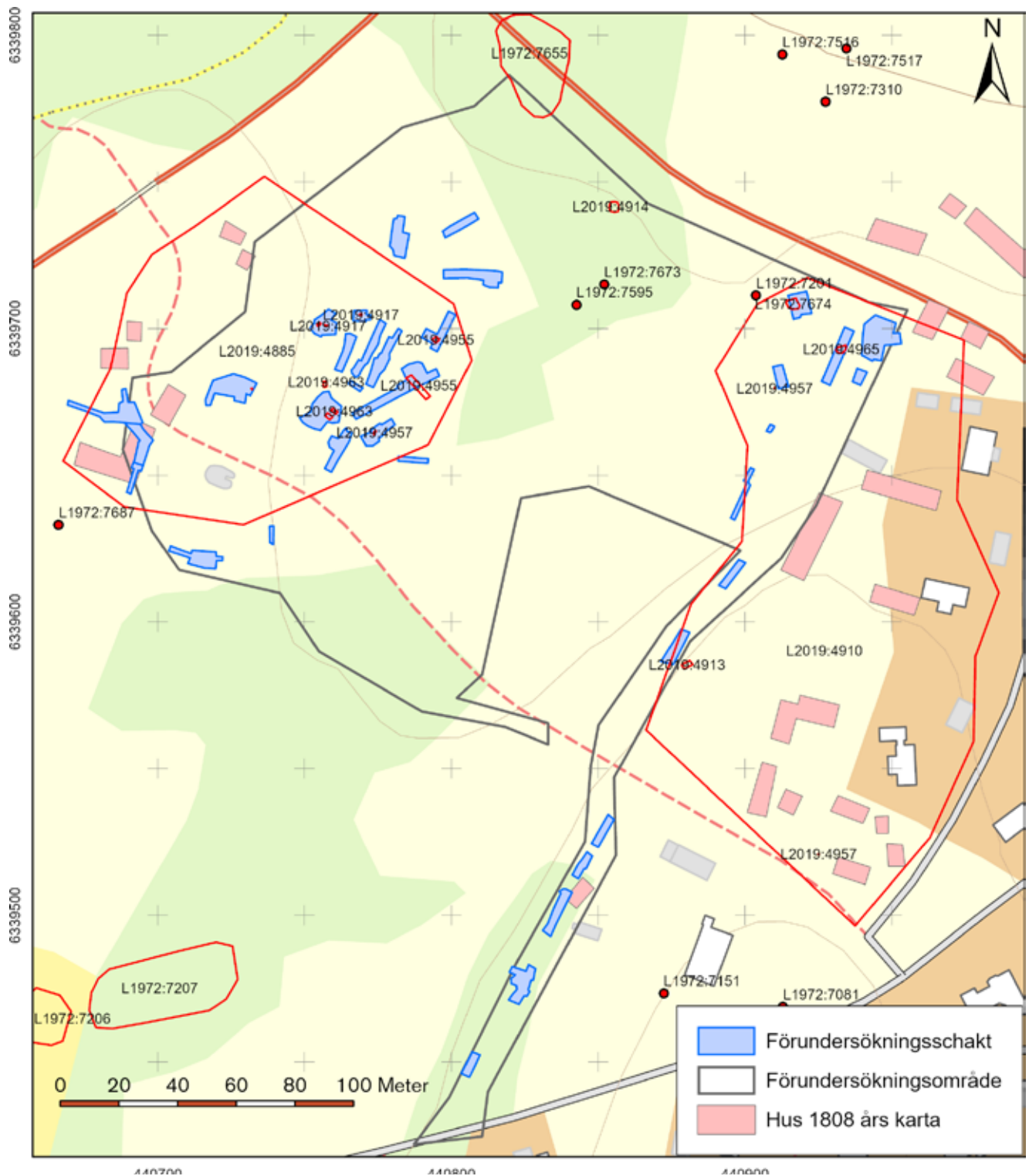
Gustafsson, Jörgen. 2017. *Västhorja 12:5 - Arkeologiks utredning inför vil-labebyggelse inom fastigheten Västhorja 12:5, Värnamo socken i Värnamo kommun, Jönköpings län*. Arkeologisk rapport 2017:25 Jönköpings läns museum

Haglund, Lotten. 2019. *Västhorja 12:5 m.fl. Arkeologisk utredning på fast-igheten Västhorja 12.3 m fl, Värnamo socken och kommun, Jönköpings län*. Arkeologisk rapport 2019:42 Jönköpings läns museum

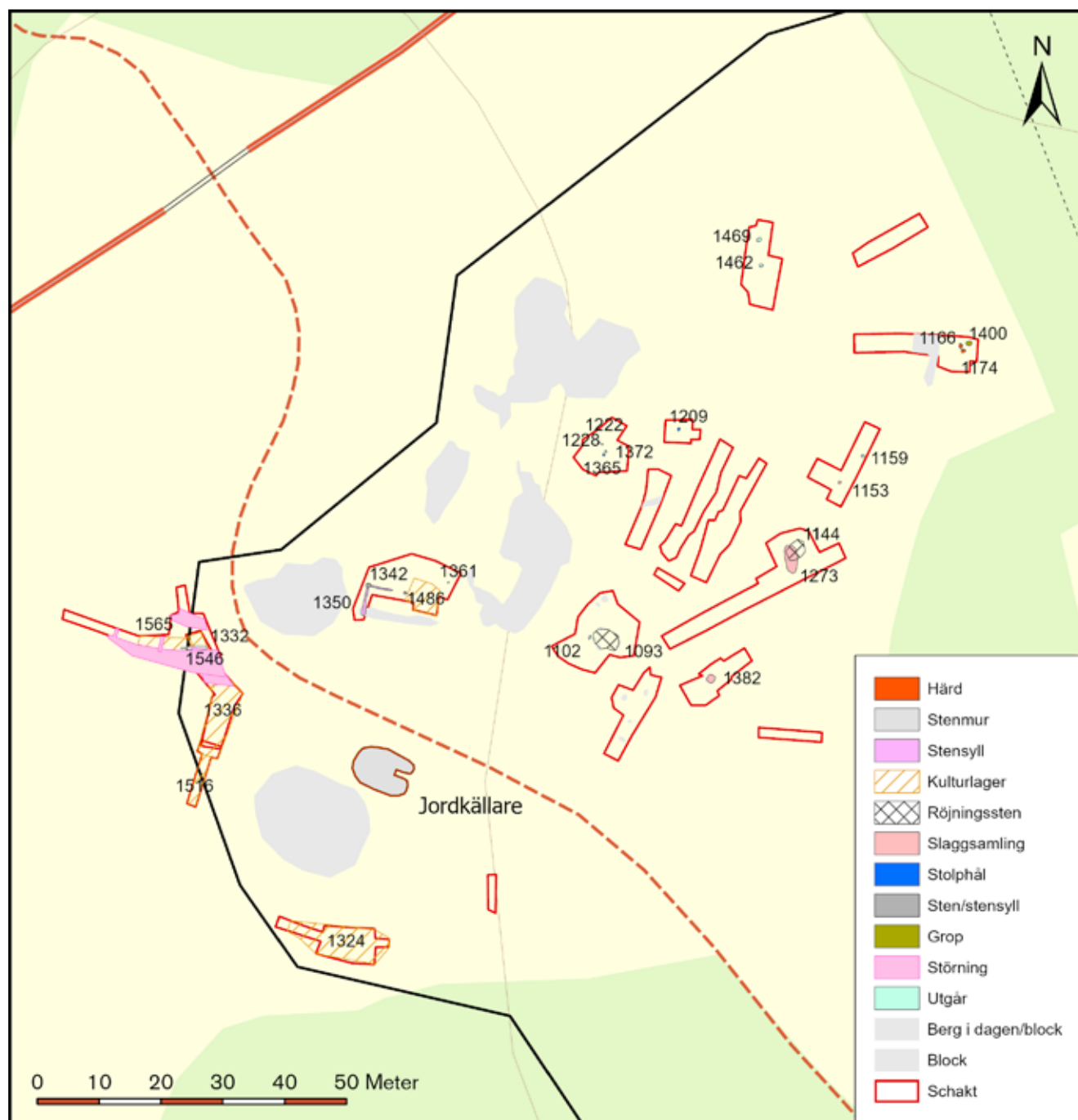
Hylén, Håkan. 2016. *Förhistorisk boplatst-laktivitetsyta vid Västborka - Arkeologisk förundersökning av fornlämning RAA Värnamo 366:1, Värnamo socken och kommun, Jönköpings län*. Arkeologisk rapport 2016:11 Jönköpings läns museum.

Nordström, Mikael. 2015. *Vitarör - gravar från äldre bronsålder till yngre järnålder: arkeologisk undersökning av fornlämning 357 inom stadsäga 1302, kvarteret Klynnan i Värnamo socken och kommun, Jönköpings län*. Arkeologisk rapport 2015:04. Jönköpings läns museum

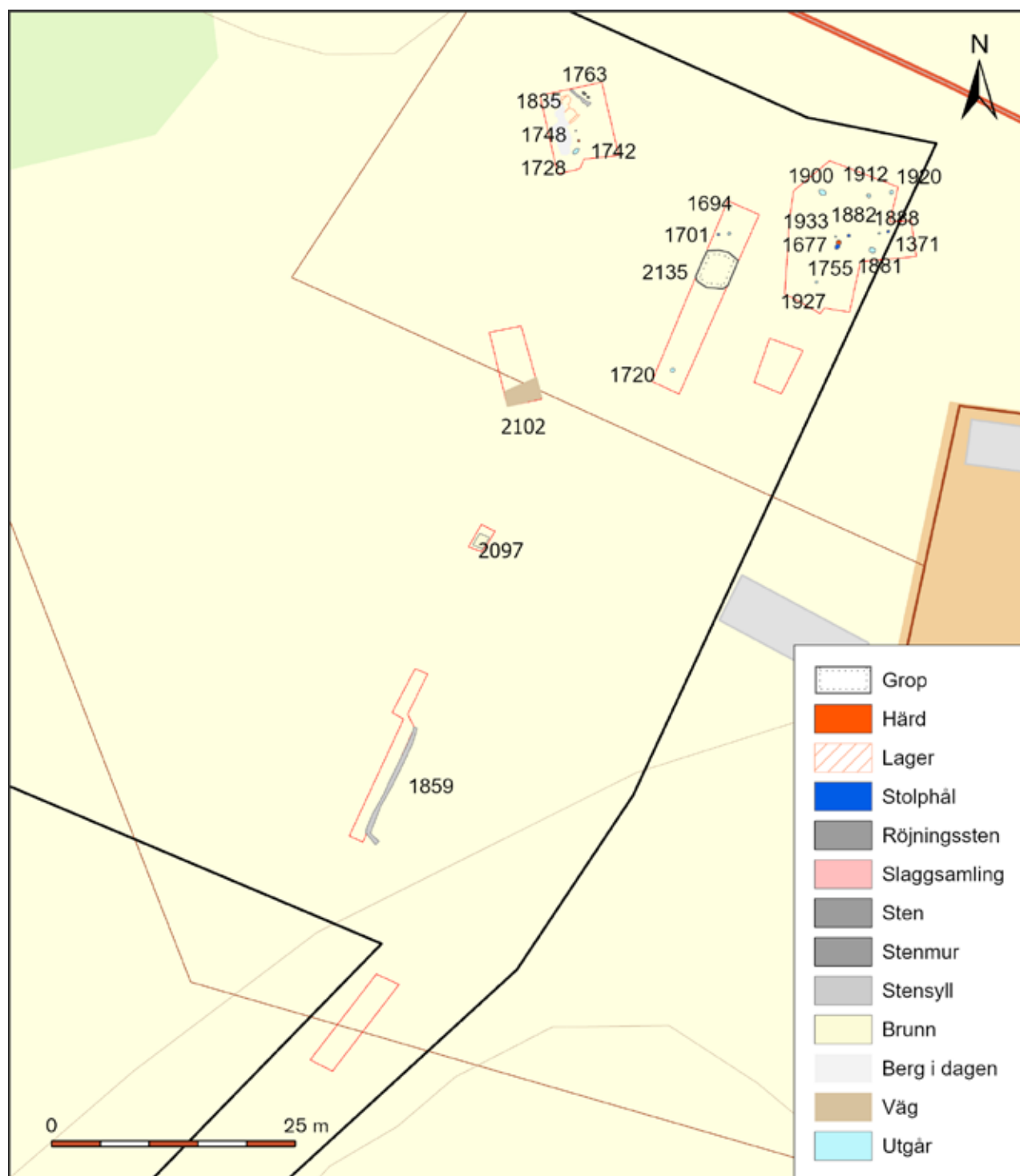
Bilaga 1. Översiktskartor

Översikt med fornlämningar, förundersökningsområdet, schakten samt huslägen från 1808 års karta markerade.
Skala 1: 2000.

Det västra delområdet med schakten och anläggningar markerade.
Skala 1:1 000

Det östra delområdet med schakten och anläggningar markerade.
Skala 1:600

Bilaga 2. Anläggningslista

Anl nr	RAÄ nr	Typ	Beskrivning	Anmärkning/tolkning	Anl nr AU
1093	L2019:4963	Röjningsröse	4,3x3,2 m stor och 0,1-0,2 m hög, av 0,1-0,3 m stora stenar. Röset uppbyggt mellan tre jordfasta block. Osynlig innan schaktning.	Vid AU tolkad som syllstensrader. Omtolkad vid FU.	A446, A450
1102		Anläggning?	0,6x0,4 m stor, 0,1 m djup. Mörkgrå med matjordsblandad fyllning. Enstaka småstenar (ej skörbrända)	Osäker härd. Utgår	
1144		Röjningsröse	3,3x2,5 meter stor och 0,2 m hög, av 0,1-0,4 meter stora glest liggande stenar. Osynlig innan schaktning.	Anläggningen täckte delvis A1273. Avlägsnades med grävmaskin	
1153	L2019:4955	Slaggrop	Rund ca 0,5 m diameter stor och 0,2 m djup grop. Fyllning mörkbrun, sotig sand med bitar av blästslagg och bränd lera. Slagg förekom sporadiskt även utanför gropen.	Vid AU tolkad som större lager med slagg.	A459
1159		Anläggning?	Rund, 0,4 m diameter stor 0,05 m djup sotig yta.	Utgår	
1166		Härd	Oregelbunden 0,6 m i diameter och 0,1 m djup. Fyllning av sotig, kolblandad sand samt små mängder blästslagg och bränd lera/ugnsdelar.	Intill A1174.	
1174		Härd	Avlång 0,6x0,5 m stor och 0,15 m djup. Fyllning av sotig, kolblandad sand samt små mängder blästslagg och bränd lera/ugnsdelar. Längs södra kanten ett område med bränd mjäla eller lera.	Tolkad som plats för enkel blästugn. Intill A1166. ¹⁴ C-datering: 430-635 e.Kr.	
1209	L2019:4917	Stolphål	0,5x0,4 m stort, 0,1 m djupt med 6 knytnävsstora stenar i ytan. Fyllning mörkbrun humös sand.	Osäker stolphål.	A508
1273	L2019:4955	Slaggsamling	4,5x2 m stor, 0,25 m tjock slagghöjd i botten av matjordskiktet, delvis under röjningsröset A1144. Slaggen av blästslaggtyp, både små stearin-slaggbitar och större klumpar. Flera bitar av ugnsvägg i form av hårt bränd eller sintrad lera. Slaggbitar förekom sporadiskt i matjorden även utanför koncentrationen.	Tolkades som möjligt ugnsläge, dock utan några spår av ugn in situ. Kolprov togs, men analys misslyckades pga dålig kvalite.	A418
1324	L2019:4885	Kulturlager	Mörkbrun till gråbrun humös sand. Fynd av tegelkross, fönsterglas, keramik Bily.	Tolkades som gårdslager/brukslager vid Lillegård	
1332	L2019:4885	Kulturlager	Mörkbrun /gråbrun matjordsblandad sand.	Bruks-/gårdslager vid Lillegård	
1336	L2019:4885	Kulturlager	Brun matjordsblandad sand. Intill fundamentet A1546. Fynd av slagg, tegelkross, keramik Bily, djurben och järnföremål.	Gårdsyta vid Lillegård	
1342	L2019:4885	Stensyll	4,4x0,2-0,3 m stor syllstensrad (Ö-V) av 0,1-0,3 m stora naturstenar. I V änden en 1,0 m stor jordfast block utgör hörnstenen. Ansluter till syllen A1350.	Norra väggen i en mindre byggnad. Eventuellt ett av husen som syns på 1862 års karta.	
1350	L2019:4885	Stensyll	5,0x0,3-0,7 m stor syllstensrad (N-S) av 0,3-0,7 m stora naturstenar. Ansluter till syllen A1342. Delvis direkt på fast berg.	Västra väggen i en mindre byggnad.	
1361		Anläggning	Otydlig mörkfärgning, endast 0,05 m djup.	Utgår	A737?
1365		Stolphål	0,5x0,4 m stort 0,2 m djupt. Profil V-formad. Fyllning av mörkbrun, matjordsaktig humus. Enstaka kolbitar. Två mikroskopiska bitar av bränt ben.	¹⁴ C-datering: 770-980 e.Kr.	
1372	L2019:4917	Utgår	Otydlig mörkfärgning		A494
1382		Slaggsamling	Ca 1,3 m stor yta där enstaka bitar av blästslagg förekom mot botten av matjorden.		A426
1400		Grop	0,9x0,7 m stor grop, 0,2 m djup. Fyllning av 0,1 m stora stenar samt humös sand. Intill A1166 och 1174.	Oklart om gropen hör ihop med slagg/ugnslämningarna. Stenarna är varken skörbrända eller sotiga.	
1462		Anläggning	Sotig yta	Utgår	
1469		Anläggning	Sotig yta	Utgår	

Anl nr	RAÄ nr	Typ	Beskrivning	Anmärkning/tolkning	Anl nr AU
1486	L2019:4885	Kulturlager	Gråbrun, humös sand. Fynd av keramik, fönsterglas. Intill husgrunden A1341/A1350.	Bruksyta/gårdsyta?	
1516	L2019:4885	Kulturlager	Samma som A1336		
1546	L2019:4885	Stenmur	Husgrund alt fundament, minst 4,2 m lång (Ö-V). Ca 0,5 m under mark. Överlagras av mörkgrå sotig k-lager. Fynd av ugnsinredningar, keramik Bily, tegel, bränd lera, järnföremål.	Endast dokumenterad i profil. Skadad av ledningsschakt.	
1565	L2019:4885	Kulturlager	Svartbrun sandig, matjordsblandad lager. Fynd av keramik, ugnsinredningar.	Under A1332, överlagrar stenmuren A1546	
1634		Stensyll	Stensyll efter ca 6,5x5,5 m stor byggnad. Syllstenarna är 0,3-0,7 m stora. Fynd av tegelkross, glas.	Recent	
1638		Stensyll	Ca 9 m lång syllstensrad av 0,2-0,5 m stora naturstenar. Byggnaden ligger i huvudsak utanför planområdet.	Södergårdens före detta smedja, enligt nuvarande ägare	
1677	L2019:4910	Härd	0,5 m i diameter, 0,2 m djup. Fyllning av flammig, siltig sand med inblandning av sot och kol. Överlagrar delvis stolphålet A1755.	14C-datering: 705-945 e.Kr	A654
1701	L2019:4910	Stolphål	0,25 m i diameter, 0,15 m djup. Fyllning av humös siltig sand och enstaka knytnävsstora stenar.	Osäker stolphål.	
1742	L2019:4910	Härd	0,25 m i diameter, 0,1 m djup. Fyllning av humös, svagt sotig sand.	Osäker härd.	
1755	L2019:4910	Stolphål	0,6 m i diameter, ca 0,45 m djup. Fyllning av mörkt brungrå siltig sand. Stenskodd med 0,05-0,2 m stora stenar. De större stenarna finns ffa i botten av anl. Överlagras av A1677.	14C-datering: 255-420 e.Kr	
1763	L2019:4910	Stensyll	2,4x0,2-0,3 m stor syllstensrad (NV-SO) av 0,1-0,3 m stora stenar. Ligger direkt på berg	Ansluter till L1835	A692
1835	L2019:4910	Kulturlager	I anslutning till stensyll A1763. Består av tunt lager humös sand med fläckar av bränd och obränd lera. Direkt på berg.	Golvtyta?	A692
1859	L2019:4910	Stensyll	11,8 m lång, 0,5 m bred vällagd stenrad	Terraskant eller grundmur	
1882	L2019:4910	Stolphål	0,3 m i diam, 0,05 m djup. Fyllning svagt humös sand.	Osäker stolphål	
1888	L2019:4910	Stolphål	0,25 m i diameter, 0,1 m djup. Fyllning humös matjordsaktig sand	Osäker stolphål	
2096		Härd	0,9x0,6 m stor och 0,2 m djup. Fyllning av sotig sand samt knytnävsstora stenar.		
2097	L2019:4910	Brunn	Rektangulär 1,4x1,0 m stor, träskodd brunnshål. Igenfylld.	Recent	
2102	L2019:4910	Väg	Gårdsväg/fägata vars yta var täckt med krossad taktegel. Går från Norregården mot NV, över den stensatta bron över sankmarken.	Recent	A718

Bilaga 3. Fyndlista

Fnr	Sakord	Material	Vikt	Beskrivning	Anl	Fyndomst	Fornl nr
1	Beslag	Järn	165	Dörrbeslag 180x30x10 mm. Hjärtformad avslut i ena änden. Böjd i 90 graders vinkel	1332	Bytomt	L2019:4885
2	Kniv	Järn	19	Knivblad 110x13 mm. Nätt, smalt knivblad. Abruten i spets och tånge	1336	Bytomt	L2019:4885
3	Krok	Järn	129	Krok med fyrkantig tvärsnitt 150x5-55 mm. Kroken 28 mm lång i närmast 90 graders vinkel. I motsatt ände en fyrkantig ögla 45x45 mm stor.	1336	Bytomt	L2019:4885
4	Tegel	Bränd lera	1332	Murtegel med tjockt lager grön glasyr på en sidan.	1332	Bytomt	L2019:4885
5	Kärl	Billy	605	Rödbrända keramikskärvor från fat, krukor, skålar. En del med glasyr i mörkbrunt, ljusgrönt, gulorange och vitt. En bit av höganäskrus	1332	Bytomt	L2019:4885
6	Ugns-inredning	bränd lera	940	Fragment av runda lerstänger 20-25 mm i diam. De flesta har avtryck av fingrar eller vasst verktyg, placerade med jämna mellanrum på en sida av stängen. Två bär spår av grön eller brun glasyr.	1332	Bytomt	L2019:4885
7	Ugns-inredning	Bränd lera	2725	fragment av räfflade keramikplattor. Räfflorna 12 mm breda, 7 mm djupa. Plattorna är 15-30 mm tjocka. Nästan alla har spår av glasyr i brunt och grönt	1332	Bytomt	L2019:4885
8	Kakel	Billy	360	Fragment av kakelugnskakel, rumpdelar, plattor med profildekor. Glasyr i bl a mörkgrönt.	1332	Bytomt	L2019:4885
9	Kärl	Billy	94	Skärvor från minst två olika fat. Mörkbrun invändig glasyr. Recent	1486	Bytomt	L2019:4885
10	Ugns-inredning	Bränd lera	42	Del av rund lerstång, 25 mm i diam, 55 mm lång	1516	Bytomt	L2019:4885
11	Ugns-inredning	bränd lera	10	Fragment av räfflad platta, fragm av kakel. Påträffades bland blästsagg.	1166	Härd	

Bilaga 4. Vedartsanalys

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 20073

**Vedartsanalyser på material från Småland,
Värnamo, Västhorja.**

Adress:
Box 178
791 24 FALUN

Telefon:
070 34 00 645
E-post: vedlab@telia.com

Bankgiro:
5713-0460
www.vedlab.se

Organisationsnr:
650613-6255

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 20073

2020-10-29

Vedartsanalyser på material från Småland, Värnamo, Västhorja.

Uppdragsgivare: Ann-Marie Nordman/Jönköpings läns museum

Arbetet omfattar fem kolprover från undersökningar av förhistoriska lämningar och en gammal bytomt. Proverna innehåller kol från al, björk och ek. Provet från slaggansamlingen med bare ek kan ge hög egenålder vid datering. Övriga prover bör ge mer tillförlitliga dateringar. Båda stolphålen innehåller kol från björk. Det är med största säkerhet inte rester från själva stolparna utan kolet kommer från en annan ursprunglig kontext. Dateringarna från stolphålen blir därmed mer som gällande aktiviteter inom området.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
1365	1377	Stolphål	6,1g	6,1g 1 bit	Björk 1 bit	Björk 653mg	
1174	1399	Härd	3,8g	3,4g 6 bitar	Al 2 bitar Björk 2 bitar Ek 2 bitar	Al 86mg	
1273	1477	Slaggansamling	6,1g	<0,1g 1 bit	Ek 1 bit	Ek 20mg	
1677	1880	Härd	3,1g	0,1g 3 bitar	Björk 2 bitar Ek 1 bit	Björk 27mg	
1755	1879	Stolphål	<0,1g	<0,1g 3 bitar	Björk 3 bitar	Björk 9mg	

Erik Danielsson/VEDLAB
Box 178
791 24 FALUN
Tfn: 070 34 00 645
E-post: vedlab@telia.com
www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latín	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Al Gråal Klibbal	<i>Alnus sp.</i> <i>Alnus incana</i> <i>Alnus glutinosa</i>	120 år	Klibbalen är starkt knuten till vattendrag. Gråalen är mer anpassningsbar	Motståndskraftigt mot fukt. Brinner lugnt och ger mycket glöd.	Klibbalen kom söderifrån ca 5000 f.Kr. Gråalen vandrar in norrifrån ett par tusen år senare
Björk Glasbjörk Vårtbjörk	<i>Betula sp.</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Betula pendula</i>	300 år	Glasbjörken är knuten till fuktig mark gärna i närhet till vattendrag. Vårtbjörken är anspråkslös och trivs på torr näringsfattig mark. Båda arterna är ljuskrävande.	Stark och seg ved. Redskap, asklut, träkol. Ger mycket glöd.	Glasbjörk bildar även underarten Fjällbjörk. Förutom veden har nävern haft stor betydelse som råmaterial till slöjd.
Ek	<i>Quercus robur</i>	500-1000 år	Växer bäst på lerhaltiga mulljordar men klarar också mager och stenig mark. Vill ha ljus, skapar själv en ganska luftig miljö med rik undervegetation med tex hassel.	Hård och motståndskraftig mot väta. Båtbygge, stängselstolp, stolpar, plogar, fat. Energirik ved ger mycket glöd.	Ekollonen har använts som grisfoder. Trädet har ofta ansetts som heligt och kopplat till bla Tor. Man talar ofta om 1000-års ekar men de är sällan över 500 år.

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomi 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskas vedprover.

Bilaga X. ^{14}C -analysUPPSALA
UNIVERSITETÅngströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1Postadress:
Box 529
751 20 UppsalaTelefon:
018 – 471 3124Telefax:
018 – 55 5736Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2020-12-16

Ann-Marie Nordman
Jönköpings läns museum
Box 2133
550 02 JÖNKÖPING**Resultat av ^{14}C datering av träkol från L2019:4965 och L2019:4955, Västhorja 12:5 mfl, Värnamo socken och kommun, Småland. (p 3223)****Förbehandling av träkol:**

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labbnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}_{\text{‰}}$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-68382	2020-158-PK1377	-25,2	1 154 $\pm$ 30
Ua-68383	2020-158-PK1399	-25,1	1 523 $\pm$ 30
Ua-68384	2020-158-PK1879	-27,0	1 197 $\pm$ 30
Ua-68385	2020-158-PK1880	-25,2	1 697 $\pm$ 31

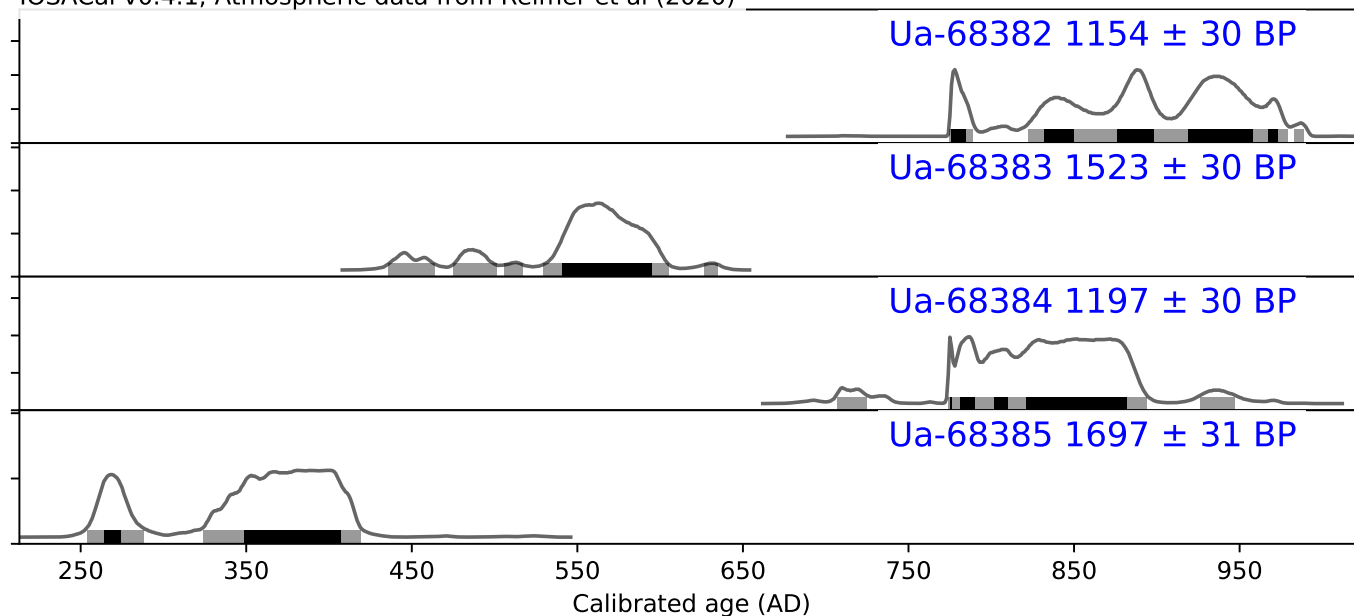
Provet 2020-158-PK1477 var av för dålig kvalitet och kunde ej dateras.

Med vänliga hälsningar

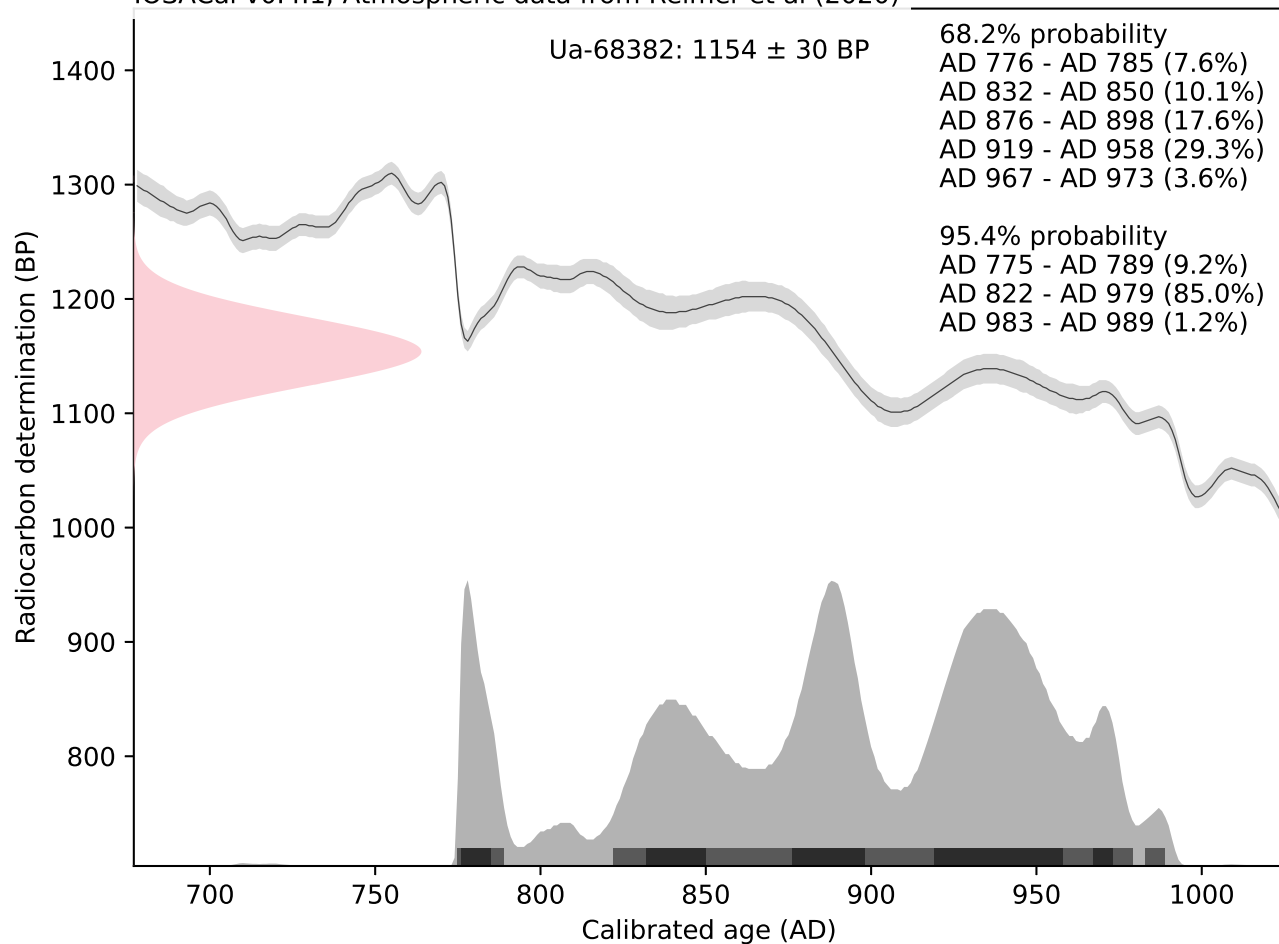
Karl Håkansson / Lars Beckel

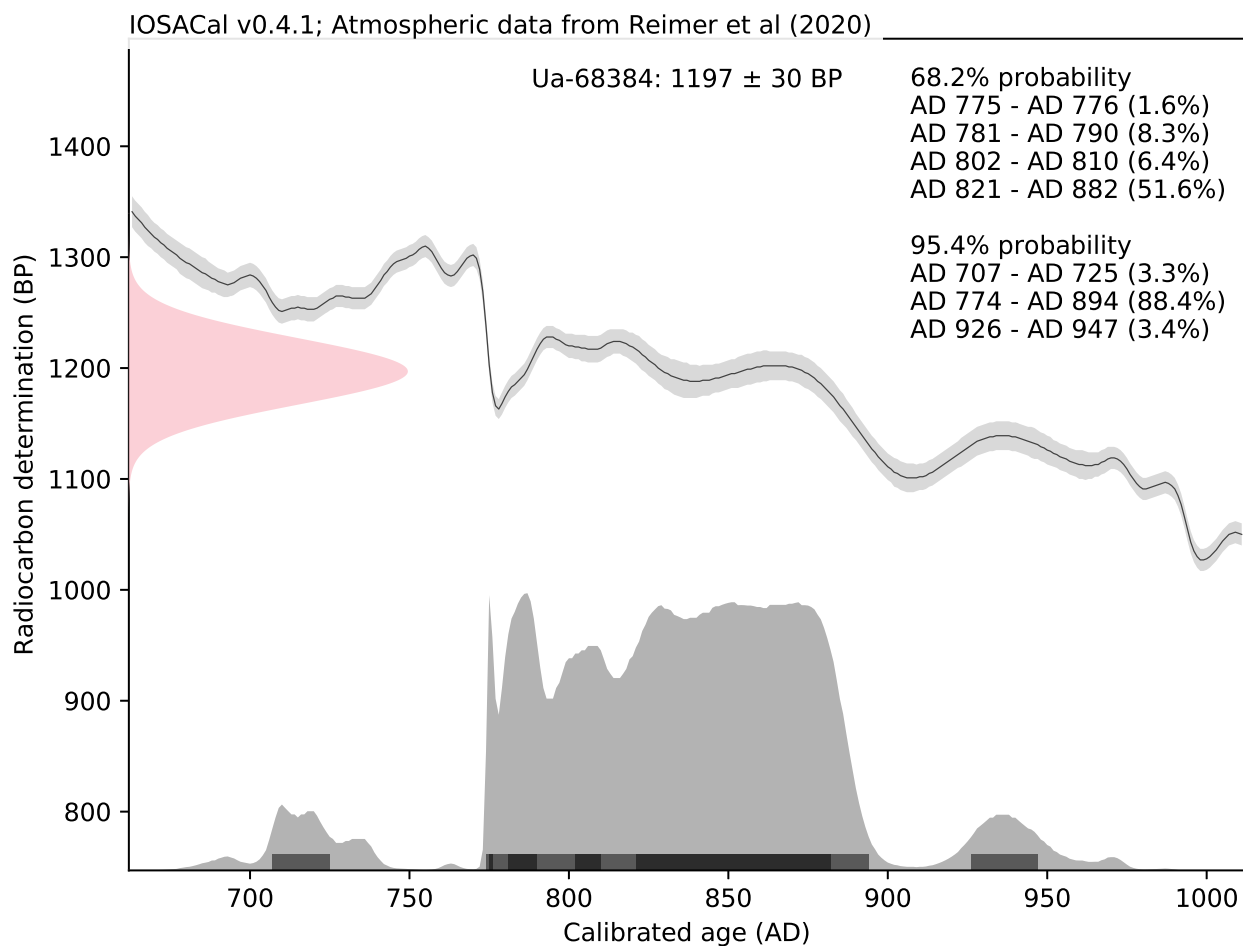
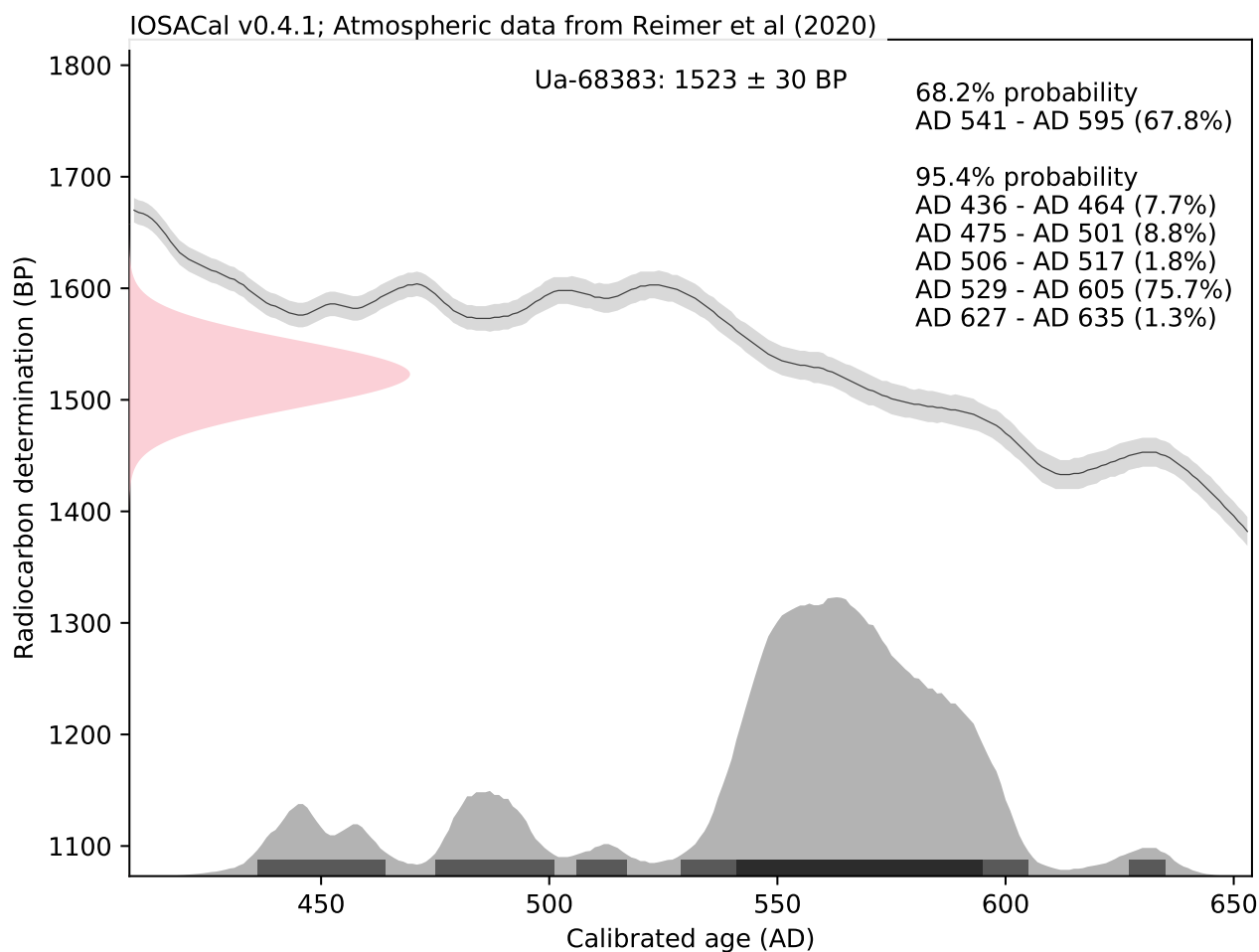
Kalibreringskurvor

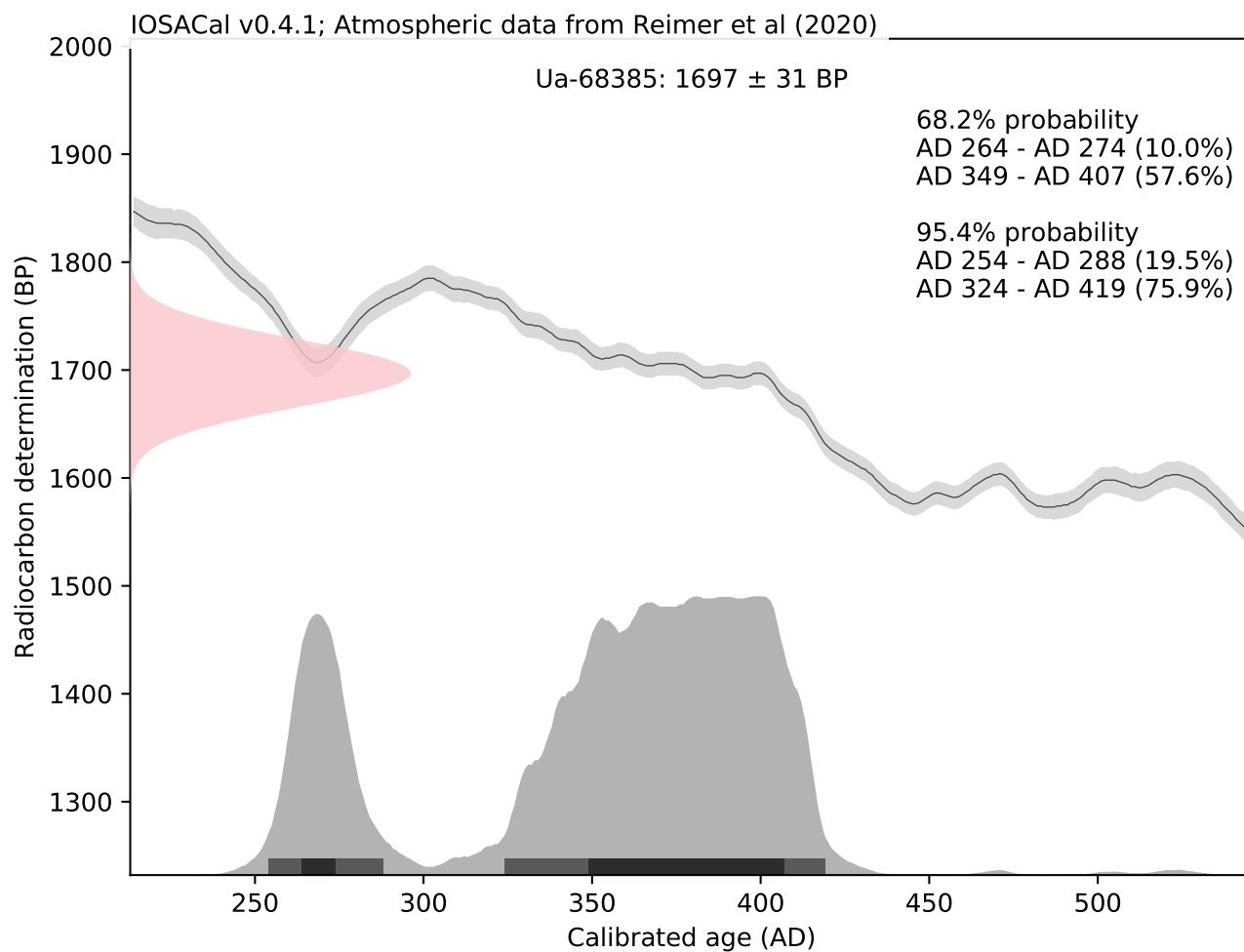
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

Prov nr	Anl nr/typ	Ua-nr	^{14}C ålder BP	2σ 95.4% sannolikhet
1377	1365 Stolphål	68382	1154 ± 30	AD 775–989
1399	1174 Blästugn?	68383	1523 ± 30	AD 436–635
1879	1677 Härd	68384	1197 ± 30	AD 707–947
1880	1755 Stolphål	68385	1697 ± 31	AD 254–419

Jönköpings läns museum har hösten 2020 genomfört en arkeologisk förundersökning i Värnamo, inför planerad skol-etablering inom Västhorja by. Den totala undersökningsytan var 33 600 m² stor.

Undersökningarna berörde nio fornlämningar som påträffades vid den arkeologiska utredningen året innan. Dessa bestod av husgrunder, boplatssområde, blästbrukslämningar, stolphål och härdar. Vid förundersökningen påträffades ytterligare stolphål och härdar samt husgrunder och kulturlager från historisk tid, bland annat rester av Västhorja Lillegård och ett krukmakeri.

De förhistoriska spåren utgjordes av några härdar av typisk järnålderstyp. En av dessa daterades till vendel/vikingatid. En annan härd med blästslag i fyllningen, tolkades som rest av en blästugn och daterades till folkvandringstid. Ytterligare förekomster av blästslag påträffades inom det västra undersökningsområdet. Något osäkra stolphål kan tyda på fast bosättning på platsen. Ett av stolphålen daterades till 300-talet efter Kristus, ett annat till 600–700-talet. Platsen har med andra ord brukats, eller aktiviteter har förekommit här, under tre olika tidsperioder: från 300-tal till 900-tal, samt från och med medeltiden till idag. Nuvarande Västhorja by etablerades senast i slutet av 1200-talet.

Förundersökningen visar att platsen har en nästan 1800-årig kontinuitet med olika aktiviteter. Från förhistorisk järnframställning och bosättning fram till historiska tidens bymiljö i Västhorja by med sin nära 800-åriga historia.

